

LA Bd

Martí Boada

L'any 2010 ha estat proclamat per l'Assemblea General de les Nacions Unides Any Internacional de la Biodiversitat amb la finalitat de cridar l'atenció sobre la pèrdua continuada d'espècies, una pèrdua que algunes institucions situen en més de vint mil tàxons anualment. Una biodiversitat que, lluny d'entendre-la com un món de curiositats biològiques, representa un component bàsic per a la vida, ensems que un indicador diàfan de la qualitat ambiental i de l'estat de salut dels paisatges.

La proclama de Nacions Unides proposa reflexionar sobre la intervenció humana en la conservació i molt especialment proposa incrementar esforços per reduir el ritme actual de pèrdua d'efectius, un ritme mil vegades superior al que es pot considerar el ritme natural. Aquesta pèrdua, per primera vegada, en una fracció molt notòria, és induïda per causes humanes. Al llarg de la història de l'evolució sembla que s'han produït cinc grans extincions; l'actual es reconeix com la sisena gran extinció, diferenciada de les documentades anteriorment per la pressió humana com a agent responsable.

La biodiversitat (Bd), tal com la defineix el Conveni de Rio 92, s'entén com els ecosistemes, espècies i estructures genètiques mantenidors de la vida al planeta. En la proclama d'enguany es defineix que la Bd, entre altres aportacions, ens proveeix d'aliments, purifica l'aire i l'aigua, estabilitza el clima de la Terra, i un llarg etcètera. Les pèrdues i transformacions, a més de reduir el nombre d'espècies, es produeixen també a gran escala; en els darrers anys els catorze grans biomes que configuren les cobertes de la Terra han estat canviats i han vist reduïda la seva superfície entre un 20 i un 50%.

Lamentablement ens hi podríem estendre molt, amb dades de diferents fonts que ens mostrarien la intensa transformació i les nombroses pertorbacions que en aquests començaments de mil·lenni assoten el planeta. Unes transformacions que són l'expressió d'unes dinàmiques socioecològiques que no tenen precedents històrics coneguts, lligades a un context de crisi que alguns autors defineixen com una crisi civilitzatòria, atès que, en intensitats diferents, afecta com cap d'altra crisi co-

**«LA BIODIVERSITAT
REPRESENTA UN COMPONENT
BÀSIC PER A LA VIDA,
ENSEMS QUE UN INDICADOR
DIÀFAN DE LA QUALITAT
AMBIENTAL I DE L'ESTAT DE
SALUT DELS PAISATGES»**

neguda les diverses societats d'arreu del planeta.

Una de les característiques d'aquest moment civilitzatori és l'acceleració constant dels processos. Una acceleració que, com diria Margalef, redueix la capacitat humana de reacció en aquest context de crisi. L'eminent ecòleg, referint-se a la biodiversitat, la definia com un catàleg de la flora i

la fauna en un moment determinat, i la comparava amb les paraules. La diversitat seria la riquesa del llenguatge d'un text, que pot ser literàriament molt creatiu i bellament executat o molt simple i matusser.

Al fil de la metàfora margalefiana, pensem que l'Any Internacional de la Bd hauria d'ajudar a aprofundir en la necessitat de retornar a la biodiversitat, en sentit ampli, el valor d'escola d'aprenentatges continuats, la comprensió del medi com a recurs primer, per entendre nivells superiors de complexitat.

Ens podem preguntar quina serà l'aproximació que es podrà desplegar per tal de comprendre la biodiversitat, quan la major part de la societat actual n'és profundament desconixedora. Fa pocs dies, en l'avinentsa de presidir un lectura de tesi de grau, fonamentada sobre el coneixement que tenen de les plantes en una comunitat indígena ximane, a la selva boliviana, vaig assabentar-me que el coneixement mitjà d'un indígena era de 460 espècies de plantes, un nombre de tàxons que, en una societat «desenvolupada» com la nostra, sols deu ser a l'abast d'algun naturalista avesat.

Alguns autors sostenen que actualment la visió televisiva de la natura –entengueu biodiversitat–, amb uns programes sobre la vida silvestre d'una gran qualitat d'imatges, contemplades des de la comoditat d'un sofà, ha rebaixat el caràcter estimulant de l'observació en directe. Lluny de les denominades visions amazonistes de la biodiversitat, caracteritzades per l'exaltació del medi llunyà i el menysteniment de l'immediat, ens sembla que la manera d'ésser solidaris amb el manteniment i custòdia de la biodiversitat universal passa pel coneixement i l'estima de la biodiversitat que ens envolta. ☺

Martí Boada. Doctor en Ciències Ambientals, Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental, Universitat Autònoma de Barcelona.